

Saariland år 2010 eller?

Copyright © 1997 Saariländaren

En resa i framtiden, eller?

1. Saariland i Torneälven
  2. Skräckscenario, fiskarnas och fiskarens mardröm
  3. Förord
  4. Ankomsten till baslägret
  5. Mot Saariland
  6. Första saarilandsharren
  7. Övernattningen
  8. Det stora vaket
  9. Harroddaren
  10. Abborrfänget
  11. Rökta abborrar
  12. Gäddfänget
  13. Middag i baslägret
  14. Harrleken
  15. Sightseeing med turistbåten Övertorneälv 1
  16. Genomgång inför andjakten
  17. Andjaktspremiär
-

1. Saariland i Torneälven

Gränslandet mellan Sverige och Finland i Övertorneälven, en vildmark runt hörnet, ett paradiset för vildnaden på jorden. Området är ett sel, lugnvatten, ett kärt barn har många namn, jag har valt att kalla det för Saariland. Förhoppningen är att byarna kring älvmrådet gemensamt ska kunna förvalta området, inom ramen för en samfällighetsförening. Man kan ha som förebild samordning och gemenskap som fanns inom området innan en riksgräns drogs i djupaste älvfåran vid freden mellan Sverige och Ryssland 1809. Man kan faktiskt gå ännu längre, till den tid då området administrerades av en enda by, Helsingbyn. Området har, alltsedan 1809, trasats sönder av beslut tagna över huvudet på ortens befolkning. Detta har skett genom tillämpning av tre länders lagar, först Sveriges och Rysslands, sedan Sveriges och Finlands. Förvisso har utredningar tillsatts och deras förslag lett till att vissa lagar kunnat modifieras för att underlätta samlevnaden inom området. Genom att bilda en unik samfällighetsförening, vars uppgift är att förvalta mark-, fisken- och viltet inom älvmrådet mellan de svenska byarna Vitsaniemi, Päckilä, Koivukyä och de finska byarna Pekanpää och Kainuunkylä, kan man åstadkomma en godtagbar formel för vård och utnyttjande av gränsholmarna och vattnen kring dessa. Man kan i föreningens stadgar skriva in paragrafer som skapar en vård- och resursutnyttjandelag för det gemensamma landskapet, som tillåter verksamhetsformer som lagskrivare i resp. hemländer inte lyckats skapa under 200 år. Samfällighetsföreningen kan kallas Helsingby mark-, fiske- och jaktvårdsförvaltning.

---

2. Skräckscenario, fiskarnas och fiskarens mardröm

Älven som rånoffer, en gudagåva som offergåva.

Det var en gång **En Ensam** strömning,
låt oss kalla honom **Mera Ström**,
han gilla inte vatten som strömma,
usch, fy, sa han, och spottade i strömmen,
såg det flyta iväg **med** strömmen,
så en dag fick han en idé så ljus,
han en bäver lyckades övertala ,
att bygga en damm
låt oss kalla honom för **Baljan**,

Baljan funderade och skisserade,
bygger vi många små dammar,
ger det 1000 bävrrar jobb i 25 år,
var det inte så du sa?, **Mera Ström**,
medan han gnagde av en fridlyst mandelpil,
Mera Ström i vattnet led,
Baljan svettades och törstig blev,
doppade en näverbit och vatten tog,
usch, fy för allt vatten som strömmar,
och fortsatte med att förverkliga sina drömmar.

Mandelpil efter mandelpil gnagdes av,
när alla pilarna slut var,
pilade **Mera Ström** och nya beställde,
en dag han inte tillbaka kom,
vart hade han vägen tagit?,
hade strömmen honom tagit?,
men det kom rallarbävrar från rikets alla hörn,
och bävrrar också från andra riken,
bävrar som inte tog lika mycket betalt,
och det var dom **Bois** som **Baljan** anställde.

Efter år av slit, var den första dammen klar
Nu var **Mera Ström** åter där, klippte invigningsbandet av
Baljan hann inte instruera alla Bois
Dom ville fort vatten över huvudet kunna ta
En av dom nykomna bävrarna fick en fantastisk idé.
-Vi bygger patakraftverk. -Det gör vi, med en mun alla sa.
På en mandelpilflotte de Saariland lämnade och
ned till Vojakkala kajkade
Målet för deras färd var stället för den gamla Kivirantapaatan.
Minsann skulle dom få till ett kombinerat kraftverk och laxpata.
In med laxarna direkt i turbinen så slipper vi smörja.
-Jaaaa, skrek alla **Baljan Bois** i korus, in med dom laxarna i turbin så slipper vi smörja.
Och då kan ju alla fiska fritt i Östersjön,
så blir det tyst på den frontlinjen också.
-Vad är detta, hojtade någon när man Kukkolaforsen närmade sig
Vilket fint ställe att bygga dammar i.
Här har dom tydligen utan mitt lov satt i gång,
sa **Baljan** till sina **Bois**.
Och ett hotell står redan klart, det vårt huvudkontor får bli
Baljan avdelade ett par **Bois** att stanna och sondera
- Provbygg några kraftverkspator, uppmanade han
och dessa **Baljan Bois** i riktning mot klockstapeln gav sig i väg.

Patorna dom intog. Ortsbornas sikhåvar räckte inte långt
mot bävrarnas mandelpilborst med sylvassa pilspetsar av röd mandelpilrot.

Ryktet sig spritt sig hade. En jämn ström av nya bävvar kom som naturligtvis på hotellet checkade in. Affärerna strålande gick Mer i kassan det gav än sikmiddagarna åt turisterna.

Många sagor ett lyckligt slut har, denna saga ett tragiskt har

En dag skulle de 1000 bävrarna åka hem. Ett fåtal ortsbör vinkade av bävrarna från andra riken, det var de fem ortsbör som **Baljan** anställt och som skulle bevaka kraftverkspatorna och rensa dom från laxdeg och annat gammalt smolt. Övriga ortsbör sörjde över att vattnet inte strömmade längre och att isen aldrig gick på våren. De kunde ses i skaror sittande vid dammluckorna och se en glimt av strömmande vatten som sipprade ut från en av luckorna. **Baljan** hade sett till att få detta belyst om kvällen och om natten. Det skulle bli Kukkolaforsens enda turistattraktion. Hotellet hade rivits ned och flyttats till platsen för tvångsflyttade gårdar. Dom visades för turisterna. - I dessa gårdar bodde de tappra människorna, rånoffren, de som blev rånade på sin älv, de som in i det sista slogs mot den mäktiga överheten en överhet som offrade allt och alla i ett försök att byta underskott i budget mot överskott i el.

---

3. Förord

(Brev till Helsingby camp i Tornedalen från en nöjd gäst)

Som infödd stockholmare, innerstadsborna dessutom, har jag inte haft stora möjligheter att utöva hobbyn som fiske och jakt. Mitt intresse för friluftsliv har jag dock kunnat odla i Stockholms omgivning.

För fem år sedan blev jag arbetskompis med en tornedaling som berättade om otroliga naturupplevelser i älvdalen och om sin barndoms fiske- och andjaktäventyr och vi pratade om att någon gång åka upp tillsammans.

- Ta jägarexamen så att du kan jaga änder också, uppmanade han. Våra vägar skildes åt redan efter ett år, men mina planer föll inte i glömska. Jag hade tagit min jägarexamen och också en kurs i flugfiske.

Så när vi träffades efter fyra år igen, var hans första fråga, -Har du tagit jägarexamen?. -Jo men visst, svarade jag och härmade hans sätt att uttrycka sig.

Han berättade att hans barndoms fiskevatten och andjaktmarker i älven nu förvaltades av en unik samfällighetsförening, Helsingby mark-, fiske- och jaktvårdsförvaltning som han var delägare i. Området förvaltades gemensamt av mantalsägare från tre svenska byar och två finska. Man samarbetade med byföreningarna inom området som skötte den huvudsakliga verksamheten. Han var entusiastisk över vad förvaltningen åstadkommit. Turisterna hade hittat smultronstället vars smultron var åkerbar, sa han. Man hade kunnat investera i ett basläger som hade en primitiv och bekväm del med liten restaurang. Rastplatser ordnade som mindre camps fanns på holmarna. Med särskild förtjusning berättade han om den sightseeing med båtar glidande nedströms som kommit i gång. De var specialbyggda på orten för 12 passagerare med värme och sanitet. Turister skeppades nedströms från huvudorten Övertorneå till baslägret ex. för lunch eller middag. Det fanns också speciella månskensturer med inlagda sensationer under resan. Båtarna, liksom passagerarna togs tillbaka till huvudorten landvägen. Under återfärden kunde de få uppleva bygdekultur, satsning på ekologi, underskön utsikt m.m..

Han berättade vidare att området var indelat i baslägret Camp Hnoll och mindre campen Hett, Htvå, Htre och Hfyra.

Det unika med campen var att, när man startade sin expedition från baslägret, Camp Hnoll, fick man hyra telefon och med den kunna beställa proviant till den camp man tänkte rasta i eller övernatta i. I varje camp fanns alltid torra kläder och skor som man kunde ha på sig medan ens egna var på tork. Speciella batteridrivna torkar fanns. Och vet du va, sa han, jo i varje camp brinner alltid en brasa, den campiadiska elden.

Vi beslöt att åka upp 14 augusti och vara där en vecka eller så där en tio dagar. Äntligen skulle jag få göra drömresan.

---

4. Ankomsten till baslägret

Efter 14 timmars bilresa från Stockholm anländer vi till målet Vuento fiskecamp i Tornedalen. Vi har följt den instruktiva skyltningen från huvudvägen, Tornedalsvägen. Jag vevar ner sidorutan och hör ett brus av

strömmande vatten och anar att det är forsens brus. Fiskecampen ska ligga alldeles invid en fors som heter Vuentoforsen. Mina mungipor skevar när jag försöker uttala namnet. Min fiskekompis, som är uppfödd här i byn, drar på sina gipor när han hör mina tafatta försök att uttala "Vuuuentoo" på skylten där det står Welcome to Vuento! Vi stannar utanför den bevakade grinden till campområdet.

En värdinna kommer fram och önskar oss välkomna. Hon är klädd i en ursnygg fiskarutstyrsel och bär den käckaste sportfiskehatt jag sett. Hon bär på örhängen som liknar skedarna på en spinnare. Senare får jag veta att det är skedar från Torneälvin-spinnaren, en universalspinnare med vilken all fisk kan spinnas in inom området. Min kompis tilltalar värdinnan på ett främmande tungomål och hon lyser upp ännu mer och säger "Näää, så trevligt!" -"Vad sa du?", frågar jag min kompis. Han svarar som vanligt inte på alla frågor direkt, han är sån, han gör väl det någon dag senare, när jag inte längre själv kommer i håg frågan jag ställde. Jag har en känsla av att han inte är ensam om den seden bland ortsborna häruppe. Klockan är 11 på kvällen och det är ljust fortfarande. De sista milen har vi haft den röda låga midnattsolen i ögonen och burit brillor med sotade glas. Min kompis har gnolat på visor som jag aldrig hört förut. Han har verkat upprymd, och jag kan ana varför. Han känner sig hemma här, han ska få fiska i sina barndoms fiskevatten. Jag som inte haft sådana bardomsupplevelser, avundas honom men säger naturligtvis inte det till honom.

Campen har en primitiv och en bekväm del precis som den lokala förvaltningen, Helsingby mark-, fiske- och jaktvårdsförvaltning beskrivit den i sin broschyr.

Vi parkerar bilen och den HOOKON trailerburna inflabåten i ett övertäckt campgarage. - Praktiskt va?, säger min kompis och jag håller med honom. I garaget finns några garderober där vi kan låsa in vår utrustning i speciella skåp avsedda för fiskeutrustning. Våra medhavda jaktvapen får vi lov att deponera i ett centralt vapenskåp efter att vi visat upp våra vapenlicenser och det tagits en kopia av dessa. Den primitiva delen av campen ser ut som ett indianläger men tälten är fyrkantiga.

Vår värdinna lotsar oss runt och berättar. -Ni får ett tremanstält, vi har inga tvåmans lediga för tillfället. Vi går in i "trea". -Ojoj, utbrister jag, riktiga sängar, bord och stolar, garderober, t.o.m. blommor i fönstren, säger jag. - Det är inga blommor, det är blommande åkerbär, säger min kompis, Norrbottens landskapsblomma. -På det viset, svarar jag och tänker att han motsa sig själv genom att säga blomma. Vi lotsas vidare till en tvåvånings träbyggnad. Nedre våningen visar sig innehålla bastu, dusch och en gillesstuga med en jättestor grillplats mitt på golvet. -Ojoj, utbrister jag igen. -Joo du, svarar min kompis, det är annat än i kungliga huvudstaden. På övervåningen finns kök och en 10-platsers minirestaurang. Min kompis är så pratsam, så pratsam, munnen går i ett på honom, han som annars är så tystlåten av sig. Han gestikulerar och berättar så ivrigt att hans andra tungomål bryter igenom. -Kom, nu badar vi bastu! Det låter som ett kommando, han har tagit över, han känner sig som värd och visst, han ska ju vara min guide under augustiveckan. -Päivää, säger min kompis till killen som sitter i bastun. -Päivää, päivää, svarar denne. -Mera löuluä?, min kompis tittar frågande på mig. Av tonfallet att döma är det en fråga. -Lööuluää, Luleå svarar jag glad över att ha förstått vad han sa.

Vår medbastare brister i skratt. -Jaa, ummikko(enspråkig), säger han, ei Luleå mutta Löuluä, fortsätter han och fyller en skopa med vatten. -Lööulää, säger jag prövande när han kastar bad. Vattnet fräser på stenarna och överröstar forsens brus och ångan slår mot taket och ner på mig och nästan knockar mig. -Löuluä se ottaa hääty, säger vår medbastare och grinar brett.

Vi hade klätt upp oss efter bastubadet. När vi kom till gillesstugan var där några gäster. Runt grillplatsen satt ett par killar, som av tungomålet och klädseln att döma, var tyska sportfiskare. De grillade på glöden en stor fisk inslagen i aluminiumfolie. -Det är en harr, sa min kompis bestämt. Det är en riktig baddare. Det är en saarilandsharr. Vad saarilandsharr var visste jag inte då och ännu inte heller var Saariland låg.

Min kompis pratade en stund med en av de två värdinnorna och vi bjöds en trappa upp till den mysiga matsalen. Matplatserna låg i en en halvsvär med utsikt över forsens. Vi beställde naturligtvis husets specialitet, harr på spett. Min kompis sa att man lika gärna kunde säga harrspätta, alla förstod ändå vad som menades. Mandelpotatis, dopp i kopp och harr på spett, det var mums för mig som var från kungliga huvudstaden. -Duu, stockholmaren, sa min kompis.

Jaa, svarade jag flera gånger medan jag väntade på fortsättningen. -Joo, du stockholmaren, sa han. Jag tror jag kallar dig stockholmaren med litet s, under den här veckan. Visst fick han kalla mig så, och jag tänkte att han nog också skulle få sig en titel av mig så småningom. Just nu kom jag inte på någon. Vi avslutade kvällen med att provsmaka husets vin, svartvinbärsvin av bär odlade på orten. Jag kom inte i säng förrän vid fyratiden. Min kompis drog mig till forsens för att äse de fasta fiskeplatserna. Solen hade redan gått upp och de flesta fiskeplatserna var bemannade.

Jag såg åtminstone två ta upp var sin harr och dom plåtade sig sedan med sin fångst i den helautomatiska utomhuskameran som var installerad på en stolpe. Mina gäspningar blev allt fler och jag drog mig till kojs. Kompisen hade slagit sig i slang med någon gammal bekant från orten och blev sittandes vid dennes privata kaffeeld. Han såg mig gå. -Gonatt då, stockholmaren, skrek han och försökte överrösta forsbruset. Jag antog det, för jag hörde inte exakt vad han skrek.

---

5. Mot Saariland

Vi hade anlänt på fredagkvällen så den dagen räknade vi som resdag. Jag hade inte sett min kompis gå och lägga sig och inte hade jag heller sett honom stiga upp. Men nu var han där i alla fall och försökte få liv i mig lördagen, dagen A.

-Frukost kl. 11, sa han, upp och hoppa, vi ska till Saariland i dag.

-Vilket land?, frågade jag yrvaket. -Saariland är ett holmland i Övertorneälven. Jag har döpt området.

-Jaha, så du säger det saariländaren. Jag hade trots mitt yrvakna tillstånd, kanske just därför, kommit på vad jag skulle kalla honom.

Han skrattade till och tycktes gilla ordet. -Saariländaren, saariländaren upprepade han för sig själv, ja det var inget dumt namn. Jag godtar det. Vi åt en fin lunch i gillesstugan som hade en matsal för stövelskodda turister. Min kompis hade skaffat kartor över området där campsen var utplacerade. Det medföljde en regelbok för fisket som innehöll både etiska, fångstmässiga och uppförandemässiga regler.

Normalt får en fisketurist inte ensam röra sig på Saariland men eftersom saariländaren var delägare hade han rättigheter att guida två personer. Turister får heller inte använda egna båtar annat än tillsammans med guide.

Bättre guide, än saariländaren som var född här kunde jag knappast ha fått vilket skulle besannas framöver.

Vi skulle enligt saariländaren, det var han som bestämde, låta inflabåten dras till och sjösättas i båtramp BRfyra, som låg två mil uppströms. Vi skulle rasta i camp Hett och övernatta i camp Htvå.

Solen lyste från en klarblå himmel och det var som en varm sensommar dag hemmavid. -Det kan bli kallt i natt och dimmig värre, funderade saariländaren högt för sig själv.

Vi lastade klädesplagg, fiskeutrustning och flytvästar i båten. Våra värdesaker hade vi deponerat hos en av värdinnorna redan dagen innan. Vi lämnade en obligatorisk anmälan om vår rutt. Om vi avvek från denna var vi tvungna att meddela detta via mobiltelefonen som vi hyrde till en billig kostnad. En LandRover hämtade vårt ekipage och vi blev sjösatta utan problem från ramp BRfyra.

Vi påbörjade fiskandet vid tvåtiden på dagen, mitt i solgasset i bar överkropp med enbart flytväst på. Jag tog fram en liten spinnare och skulle till att kroka den i lekanden. -Jag tycker du ska använda Torneälvspinnaren, sa saariländaren. Jag följde hans blick ut i vattnet och såg att han redan hade fått hugg. -Vad är det för fisk, frågade jag. Saariländaren svarade sin vana trogen inte i första taget eller ska vi säga första kastet. Han böjde sig ner och håvade in en 1 kilos gädda. -Släpper du tillbaka den, frågade jag förvånad, när han krokade av den försiktigt och lät den gå. -Den var så liten, svarade han släpigt, och förresten dagen är så ung än, Catch and Release", sa han, Catch and Release (fånga och släpp fri), upprepade han med tillägg av ett "Eller hur? Att han fått hugg i första kastet betraktade jag som rena turen, eller var det så att han visste exakt var fisken stod. -Du stockholmaren, sa saariländaren, du ser den där jordkokan som ligger vid strandkanten och pekade inåt land. Båten gled sakta med strömmen. -Du har bara en chans, prickar du rätt får du dagens hugg, första gången som du blöter spinnaren i Övertorneälven. -Jag måttade och siktade och drog till med ett kast över huvudet. -Bra stockholmaren!, det var jättebra det där, nu hugger han snart. I samma ögonblick högg han. -Han högg, utbrast jag utan att veta om det var en han eller hon. -Det är en riktig bamsing, sa saariländaren, tat lugnt nu, inte för slak lina, du måste ha koll på han hela tiden annars snärjer han in sig i spagettin. Spagettin, vad menade han med det? Båten gled ifrån han, linan sträcktes och han hoppade upp och försökte ruska och gurgla av sig spinnaren. Att han var en ganska stor gädda kunde man inte ta miste på. -Försök att spinna in, nu, här kommer han.

Saariländaren doppade snabbt ned håven och lyfte upp baddaren. -Många middagar för en hungrig fransman, sa saariländaren när han avlivade den och la den i konten. Jag kände mig otroligt stolt och var mäktigt imponerad av saariländarens kännedom om var fisken stod.

-Hur kan du veta så exakt?, frågade jag.

Vi tog en snuspaus. Inte jag, för jag snusade inte, men saariländaren. -Jag tar en dubbel, eller hur, sa han leende. Jag hade ganska snart förstått att "Eller hur" behövde man inte svara på, men svaret "Joo", godtog han och tog som kvittens på att jag tagit andemeningen till mig och att jag hängde med i hans tankars irrfärder.

Saariländaren berättade att han fiskat i detta sel i 50 år minst under olika vattenstånd från tidig vår till sen höst. -Fisken rör sig hela tiden, de är ena riktiga älvens vagabonder. De är inte lönt att meta, det är inte lönt att stå på samma ställe och kasta. Han berättade att han en gång stått på en udde och kastat och fått hugg. -Han drog bara iväg, jag kände stjärten vicka och han bara drog iväg, fanns ingen sportslig chans att veva in eller att få stopp på han, han drog ut all lina ur rullen och så var han borta. Jag är 100 på att det var en lax, ja jag är 110 på det. Hade jag haft båt så.....

Gäddan i konten slog ett sista slag. -Vi lämnar han till köket så får husmor laga till en präktig middag, sa han, vi ringer så kommer dom och hämtar.

Vi låg i solgasset ett bra tag. Det var så tyst, så tyst. Älven låg blank, inte en vindkrusning bara små strömvirvlar, vak i bland, ett myggsurr då och då, det var allt. -Där, såg du, det är saarilandsharren som vakar, sa saariländaren. Vi kommer snart till ett bra harrställe. -Är du nöjd nu stockholmaren, var det vad du hade väntat dig? -Joo, svarade jag, men det liksom inte räckte till som svar om jag sa joo, så han la om frågan. -Det var väl en fin gädda? Joo, det var en fin gädda, svarade jag. Det behövdes inte många ord till för att saariländaren skulle

låta sig nöjas med svaret. -Du tyckte det? -Joo!

- Vad är detta för buskar? frågade jag och pekade på dom med rödaktiga knotiga stammar.

-Det är mandelpil och de är fridlysta, bara för att du ska veta det. -Vet du förresten att vi sitter i Finland nu, frågade saariländaren. -Nä, det visste jag inte. -Jo, gränsen går i djupaste älvfåran och den ligger väster om oss. Saariländaren fortsatte.

-Innan vi lyckades bilda samfällighetsföreningen var det olagligt för oss att fiska här men alla har gjort det sen urminnes tider även efter beslutet 1823. Nu är fiskevattnen gemensamma för byarna på svenska och finska sidan. Vi har gjort en frivillig övenskommelse som står över lagen. - Hörde du, saariländaren lystrade. -Jo det var konstiga plask, svarade jag. Vi såg en besynnerlig farkost komma ljudlöst glidande. Den hade likheter med en flotte men var ingen flotte. Den hade likheter med en båt men det var ingen båt. Den hade likheter med ett flytetyg, det var ett flytetyg. -Det är en fiskarflotte, sa saariländaren. Längst bak på flottan fanns en styrhytt med toalett. -Toaletten har ett slutet system, skyndade sig saariländaren att tillägga. Två fiskare stod på en inhängnad plattform och prövade fiskelyckan. Längst bak satt guiden och styrde läsande en bok och tydligen lyssnade han på musik för han hade hörlurar på sig. Vi vinkade till dom och de hade snart glidit förbi. -Det verka vara Kalles pojke, sa saariländaren fundersamt. Har Kalle så stora pojkar?

---

6. Första saarilandsharren

-Det här duger inte, sa saariländaren och reste sig. Klockan är snart fyra, vi får allt sätta fart om vi ska få någon harr. Motvilligt steg jag upp, reströttheten satt i kropp och själ. -Det hade varit ljuvligt att sova på bar backe under bar himmel, försökte jag med utan att det hjälpte. Saariländaren hade planerat om. Vi skulle hoppa över rastplatsen och i stället gå på övernattnings- campen direkt när vi kände för det. Det fick bli som han ville. -Duu?, sa han liksom för att påkalla min uppmärksamhet. -Jaa, svarade jag, säg vad du vill ha sagt. -När vi rundat den där holmkröken kommer vi till infarten till en biå. Saariländaren blev irriterad när min blick lät honom förstå att jag inte förstod va biå var för något. - Biälven, då, korrigerade han sig. Där finns det gott om harr, sa han och ögona riktigt lyst på honom. -Ska jag ta fram flugspöet?, frågade jag. -Nää, Torneälvs-spinnaren är bäst. Vi gled nu alldeles för fort nedströms, så saariländaren kastade ut saarilandsankaret. Det var hans specialbygge som han var mycket stolt över. Jag hann inte studera den så noga men den verkade ha käftar som han kunde öppna och stänga med en styrlina, en sorts drivankare. -Du ska kasta snett motströms och låta spinnaren göra en båge. Låt spinnaren gå till botten, det är sandbotten så den fastnar inte. Den följer med strömmen ändå. I svängen sedan börjar du spinna in. Håll i spöet ordentligt bara..., instruerade han mig. Jag hade kastat några gånger utan hugg. -Han är kanske inte så huggvillig idag, verkar det som, sa saariländaren som om han misströstade. Det skulle han inte behövt ha gjort, för nu kom hugget. -Ja har han, jag har han, sa jag och försökte övertyga saariländaren om att det här skulle jag klara av. Saariländaren stängde ankarkäften och vi följde med fisken ett hundratal meter nedstöms innan han kunde fånga den i håven. -Det är en saarilandsharr, konstaterade han lungt, det är det, så sant som det nu är sagt. Den är storögdare och inte så blåögd som forsharren. Den blåögda forsharren hugger på allt som rör sig medan saarilandsharren är svårfångad och klurig och ofta mycket större. Jag är förvånad över att du kunde överlista honom. Vi vägde harren och fick det till 9 hg. - Inte så illa, sa saariländaren, men långt ifrån de fyra kilos bjässar som fanns här för 35 år sedan. Men med rätt fiskevård så...ska det väl gå vägen. Solen började gå i moln och eftersom vi var vid övernattningscampen landsteg vi.

---

7. Övernattningen

Vi landsteg på en holme med skylten camp Htvå. När vi klättrat uppför den två meter höga strandbrinken såg vi campen. -Det är en suovacamp sa, saariländaren. Förr när holmarna brukades, man slog och soltorkade gräset till hö och lagrade det i stackar och hämtade det sedan med häst och skrinna över isen. Man slog ner pålar i backen, la på dessa ett lager bräder och staplade på höet till en stor kulle. Man saltade så att höet inte skulle mögla. Storbönderna hade lador och namnet ladrike är väl inte så missvisande. -Men detta är ingen suova, påpekade jag samtidigt som jag kom på att det var urdumt sagt. -Nää..-Jo till formen är det en suova, ser ut som en kulle, sa saariländaren och steg uppför de fem trappstegen och låste upp. Utanpå såg man att stockar lagts i lutning uppåt efter en cirkulär baslinje. Också invändigt såg man dessa stockar. Men stockarna möttes inte högst upp som på en lappkåta. Där fanns ett lock genom vilken skorstenen ledde ut röken från den stora matplatsen mitt på golvet. Det fanns ett fönster för varje vädersträck. På en sida ledde en dörr ut på vilken fanns skylt med namnet "ISAK". Det fanns batterikyl, batteri- torkskåp och diskbank med vatten med självtryck. -Här är garanterat myggfritt, sa saariländaren stolt, om man tar dö på dom som man för med in och dom som man tar in när man går ut, sa han, tydligen ville han inte lova för mycket. Av ansiktsuttrycket att döma tyckte han nog själv att han sagt något fyndigt. - Du undrar varför Isak har eget rum , eller hur? Isak hälsar man på vid behov, somliga kallar honom för "Dass Isak" Det fanns ingen brinnande brasa som saariländaren skrutit med, men ved var pyrdligt staplad på ena

kortsidan. Ovanpå eldstaden fanns en jättestor kåpa och runt eldstaden eller hällen fanns sinnrika grill och stekanordningar. Friskvattendunkar, med kran, hängde utmed köksväggen och det fanns bestick och de. Vi funderade på vad vi skulle äta. Saariländaren tog fram matguiden ett litet häfte som fanns vid kylskåpet och som visade vad som kunde tillagas av det som alltid fanns i övernattningscampen. Man skulle redovisa lagret om man förbrukade något. Lagret redovisades på ett för mig helt nytt sätt i form av koder. Av koderna fick man t.o.m. fram om skor var våta och hur många som var det. Vi bestämde oss för så unikt som pizza. Saariländaren ringde till den byaförening som stod för dagens matjour. -Två fiskpizza, sa han direkt i telefonen. Av allt att döma skrattades det också i andra änden av den osynliga tråden. -Dom kommer om en timme, sa han, och tar med gäddan. Saarilandsharren spar vi åt oss själva. Han passade på att fylla i fångststatistiken. -Duu, titta här stockholmaren! Han visade vattenståndstabellen som innehöll tio klasser. Vid varje camp fanns en vattenståndsmätare som visade klassen. Han hade varit med om att definiera dessa klasser och skrivit en handbok för fiskeguiderna. Fiskelyckan och trivseln varierar med vattenstånd och årstid. Prissättningen är därför satt i enlighet med dessa klasser. Extremt högt vatten, klass 10, ger lägsta pris för veckopaket. Vattenståndet kan variera snabbt så det är vattenståndet vid starten som avgör priset. Solen hade gått i moln när jag följde honom för att läsa av vattenståndet. - Jag tippar att det är klass 3, vad säger du, stockholmaren. Inte var det någon idé för mig att gissa. Att han kollade var nog bara för min skull för visst visade mätaren klass 3, vattenstånd. -Klass 1 ger utbytesvärde av högsta klass, sa saariländaren, men klass 3 är inte heller dåligt. Litet missvisande är klassindelningen, för till syvende och sist är upplevelserna individuella och därvid också utbytesvärdet. Klassindelningen har närmast kommit till som varudeklaration på fisket. Naturupplevelsera kan ju knappast varudeklaras. En kan tycka att islossningen är bland det finaste som finns medan en annan tycker att den första isläggningsmorgonen är det. Nu först märkte jag att det fanns en balkong runt campen. -Det är en solföljarbalkong, sa saariländaren, tro det om du vill. Jag trodde som jag ville, praktisk såg den ut i alla fall. Och självklart följde den solen efter som den gick runt suovan. - Vill du sitta ute och vänta på pizzen, frågade saariländaren, i så fall får du göra upp eld. Visst ville jag det, kvällen var ljum och att sitta på strandbrinken och se älven rodna inför natten, ville jag inte missa. -Du ser där borta, sa saariländaren, dimman, det blir dimma efter en sån här varm dag så här sent på året. Snart sprakade vår kvällseld. Inte fick jag fyr direkt men saariländaren lät mig hållas. Nog var han på väg att lägga sig i flera gånger men han höll igen. - I kungens trädgård får man ju inte elda, sa han, och menade förmodligen att jag inte haft så många tillfällen att öva mig, så jag tog det som en komplimang. - Det blir riktig kanoneld av det här om du inte slutar att lägga på. - Det sägs att på den här holmen har legat ett kapell, Helsingby kapell, saariländaren ville gärna berätta om gamla tider. Jag lät honom fortsätta för jag ville känna historiens vingslag. Pensionärsföreningen i en av byarna forskade i frågan speciellt var dom nyfikna på var begravningsplatsen låg. Om dom gjorde det, vet jag inte. Kyrkan mitt emot är ett senare bygge. Kan du tänka dig hörande ryska soldater gormande och skrikande mana på sina hästar på väg till kyrkudden där och plocka med sig kyrkklockan på släde hem till Ryssland. -Om det vore vinter, förstås, svarade jag. -Det gjorde dom förstår du, och kan du tänka dig att den klockan har hittat hem igen, vi kallar den för "ryssklockan". Vi får gå och titta på den någon dag. Saariländaren hejdade sig. Hans vakna saarilandsöron indikerade en båt i antågande. Jag hörde ännu ingenting. - Joo, du såg änderna där. Dom hade inte lyft av egen fri vilja. Dom var upprade och spillde på vattnet av pur förskräckelse. Du som övat på fluga, vet du att man kan fånga harr med andända. - Nää, det vet jag inte. - Joo, du, det finns en flugtyp som är bunden av fjädrar från gräsandens fettkörtel. Cul de Canard heter flugan och det är franska och betyder andända. - Motorljudet hörs inte ut från biåarna, sa saariländaren när han såg mig lystra. Föreningen har dessutom valt tystgående och miljövänliga motorer för alla transporter. Nu först hörde jag och såg båten. Det var naturligtvis en inflabåt, en uppblåsbar båt. - Hej, hej! Det var en flicka som kom. - Hur mår mamma din, frågade saariländaren. -Bra, känner du min mamma. -Jo, av ditt utseende läser jag mig till att du är Lenas dotter. Flickan rodnade och vi fick uppleva en andra röd solnedgång. -Tackar, tackar på det ödmjukaste vis, sa saariländaren och tog emot paketet. -Ni får värma upp den, sa flickan. -Vänta flicka lilla, du skulle ta med gäddan. -Jaa visst ja, höll på att glömma alldeles. Saariländaren plockade fram gäddan och vi vinkade av torndedalsflickan eller ska vi kalla henne saariländskan. - Hälsa mamma!, ropade saariländaren, men då var hon för långt bort för att höra. Vi la pizzen i aluminiumfole på glöden och kunde sedan mundiga in en mycket fin pizza, . Jag tyckte nog att det inte riktigt gick ihop, pizza mitt i naturen, men saariländaren påpekade mycket riktigt, att det var pizza tillverkad i dalen och att denna var en special för oss. Italienska sportfiskare som gästade området fick sina specialare. Öl på flaska, inga plåtburkar här, sa saariländaren och hämtade en Lappin Kulta åt oss var. - Har du druckit guld förut, stockholmaren. Saariländaren grillade harren och vi avnjöt den som efterrätt med en andra flaska skummande guldöl. Trötta men mätta tog vi oss in i suovacampen. Saariländaren satt länge kvar ensam på balkongen. Han ville vara för sig själv en stund förstod jag. Man såg det lätt på honom varför jag drog mig avsides vi dessa tillfällen. -Gör i ordning elden för natten sa han, jag kommer strax. Jag gick in i suovan. Utan att ha behov, men bara för att stilla min nyfikenhet, öppnade jag dörren till Isak:s rum. För att komma till Isak fick jag gå över en kort spång med tak, och öppna ytterligare en dörr. Och vad fick jag se, jo en riktig toa med tvättställ och vatten. Det var inte dåligt! kom jag mig för att säga, istället för det normala, va fint det var! Kanske var det saariländaren som påverkat mitt språkbruk, I alla fall tände jag nattelden som skulle brinna om inte hela natten så fram till soluppgången. Jag

plockade fram rena sängkläder och handdukar prydligt inslagna i plastresegarderob i en garderob. Det fanns allt som behövdes för en bekväm övernattnings i vildmarken. För var det inte så saariländaren kallade detta område, vildmarken runt hörnet. Det var nog så. -Tjänare, stockholmaren, sa saariländaren och klev in i suovan och tog av sig skorna. Du har gjort det du skulle, du börjar kunna det här. Om det fortsätter på det här viset så kanske du får heta saariländaren innan veckan gått. Eldflammornas skuggor jagade varandra runt suovans timmerväggar. Veden brann med jämn låga i en mindre eldvåra kring vilken luftkanaler var dragna i vilka kall luft blev varm. - Den kallas nattvrån, sa saariländaren, ska man ha långeld tänders man där. -Joo, jag läste instruktionerna, sa jag. Saariländaren pratade på men gjorde allt längre pauser, vilket visade att även han snart skulle koja natt. -Gonatt då stockholmaren, var det sista jag hörde av honom den kvällen. Om han hörde mitt svarsgonatt, vet jag inte. Jag vaknade mitt i natten av att hela suovan skakade. Det var som om en elefanhjord passerat. - Du saariländaren, sover du?, viskade jag fram min fråga. - Joo, va är de? - Hörde du inte hur det dånade? Vad var det? -Jaa, det, det var bara älgarna, sa han lungt. Dom har passerat nu, sov du bara, sa han sömndrucken.

---

8. Det stora vaket

Jag hade sovit som en stock bland alla andra stockar och kände mig riktigt utsövd. Lukten av nybryggt kaffe hade väckt mig. - Det är till att vakna nu, sa saariländaren och drack en slurk ångande kaffe på fat. Jag hade aldrig sett någon göra det. Undra om inte saariländaren bara ville imponera på mig. Hur det nu än gick till, varför det blev så vill säga, så satt jag snart intill honom och gjorde likadant. - Det blir en fin dag i dag, bara dimman lättar så, sa saariländaren. Jag hoppas det, sa jag. Vi bokförde vad vi tagit från förrådet, diskade efter oss och städade. -Viktigt att vi plockar ned sängkläderna i plastpåsar, sa saariländaren, som sedan ringde in koderna. De har en central som alltid är bemannad, man kan ringa när som helst om dygnet, någon kan ju bli sjuk och så. Den råa dimman slog emot oss när vi klev ut ur suovan och låste. Vi hade inte hunnit längre än till strandbrinken då det plaskade till ordentligt i båen. - Vad var det, sa jag och vände mig åt saariländaren till. - Han spejade ner åt ån till utan att säga någonting. Det plaskade till igen därute i dimman. Vi kunde inte se igenom den. När vi klivit i båten sa saariländaren. -Nu låter vi båten sakta glida med strömmen. Jag sitter i fören och håller fast i strandvassen och släpper ned oss successivt. Kasta du, men snett uppströms. Här kan du inte låta betet gå på botten för då fastnar det i jordkokor som bildat små undervattensöar. Jag kastade. - Inte så långt, sa saariländaren, inte så långt, han är nog nyfiken och håller ett öga på oss, storögd som han är saarilandsharren. Jag kortade av nästa kast. -Bra, sa saariländaren, veva in litet fortare bara så blir det bra. - Nu vet jag var han ligger och lurar. Vänta litet. Du ser den där vattenvirveln. Det ligger en stor flat sten där. Pricka den, nuu! Jag lyckades och harren högg. Vilken kamp det blev. Han kom upp och voltade så fort linan spändes. - Nää, jag klarar nog inte av det här, sa jag. Saariländaren reste sig, drog ned hatten extra djupt, kollade intuitivt med handen att reservspinnaren hängde där den skulle, tog en påläggssnus och greppade mitt spö. - Skjut ut båten från land, sa han, så tar vi han. Hur han bar sig åt, saariländaren menar jag, såg jag, men varför han gjorde så och så, förstår jag inte. Erfarenheten talade sitt tydliga språk och en storögd icke det minsta blåögd harr lurades i håven. Vi tuffade sakta mot strömmen igen och ända fram till övernattningscampen och gjorde upp eld utanför. Dimman började lättas. Harren vägde 1,2 kg och i och med detta hade vi uppnått den kvot som var satt. Max 2 kg harr fick man ta upp per sällskap och betala för. Fick man mer skulle dessa släppas fria såvida de inte var skadade. - Det blir Catch and release i fortsättningen, sa saariländaren.

---

9. Harroddaren

En liten tjärad roddbåt dök upp ur dimman, rodd av en man i keps och iklädd blåställ. Ingen turistfiskare, tänkte jag. -Terve, sa han när han drog upp fören på land. -Terve, terve, svarade saariländaren. Harroddaren sa inte mycket där han satt och värmdes sig vid elden. Han tog en cigarett ur en ask LuckyStrike och rodde sen ut i dimman igen. Han hade svarat dröjande på saariländarens frågor, om det nu var frågor, för jag förstod inte tungomålet. Efteråt berättade saariländaren att vi träffat en av de få kvarvarande harroddarna och att denne var ungefär som Paulaharju beskrivit fiskarna i sin bok "Ödemarksfolk". -Jag frågade om han fått något, och han svarade "att något litet har det blivit, kanske". -Jag frågade om han fått harr, och han svarade "kanske har det blivit litet harr också". När han sett våran harr, hade han sagt "den var inte så liten", inte "den var ganska stor". - Det var en harrfiskare av den gamla stammen som "rodde harr" med två flugor på släp och kanske också en spinnare. Det finns inte många harroddare kvar, kanske var det den siste harroddaren i Övertorneälven. Det är andra tider nu, sa saariländaren eftertänksamt, annat än när en var ugn. Då kunde man alltid se några pensionerade harroddare ro sina specialdistanser och spinnarna beskrev just den båge som jag försökte få dig att göra om du kommer ihåg. Saariländaren fortsatte - Jag bodde inte långt ifrån fyra harroddare och jag såg dom aldrig ta upp någon fisk. När de fick hugg, vände de båten så att deras infångande inte syntes. Det antogs förr att om man visade upp fångsten eller skröt om den, kunde ge otur nästa gång. Minnesbilderna av deras roddfärder

gav mig de första lektionerna om fiske, när de började, vilket väder det var och de. Som ung fick jag följa med en av dessa och då fick jag vara med om att hala in dom där 4 kilos bitarna som jag talade om förut.

---

10. Abborrfänget

När vi väl förmått oss att lämna den sköna elden vid övernattningscampen, var dimman borta och solen stod högt. Tydligt var att storstadsjaktet hade börjat släppa. Inte ens saariländaren manade på över hövan. - Duu, stocholmaren. '-Jaa. - Jag kommer nu att lotsa dig till abborrlandet där abborrarna står rygg vid rygg, så tätt är det att man skulle kunna promenera över biån på deras ryggar. -Ja, ja, visst, svarade jag, det har man ju varit med om förut. - Inte du, men jag, sa saariländaren. Du kommer att berätta det för dina barn, de för sina och så kommer det att berättas i led efter led. Vi körde sakta uppför biån till huvudälven och vek sedan av in i en annan biå. - Du ser att ena åsidan är djup och andra sidan grund. Vid den djupa sidan har du spagettigräs och på den andra sidan sockerrör (korrté). I korrté finns ingen fisk för det går inte att gömma sig i korrté. Inne i spagettin lurar gäddan längst in och abborren längre ut. De har hela tiden koll på förbipasserande. Eftersom vi glider ljudlöst förbi finns dom nära båten, du behöver bara kasta en tio meter eller bara fem. Nu kör vi!, och försök hålla dig tyst, prata får du, dom förstår ändå inte vad du säger, men stampa inte i golvet för vårt golv är deras tak. - Är det så här det går till när man pimplar, frågade jag efter några kast. - Du får kalla det för vad du vill, men här kommer första borren och den är fin, 6 hg. Saariländaren vispade upp den första utan att använda håv. Precis när han fått den över relingen, lossnade fisken från kroken och föll i fiskkorgen. - Det kan man kalla för timing, skroderade han, timing, tiimeeing. Efter ett tag var det min tur att veva in en liten en som jag försiktigt lossade och släppte tillbaka. - Var det Cash and Reflate, du sa att detta sätt kallades?, frågade jag. Saariländaren skrattade till. - Det var mycket "finansiellt" sagt, är du ekonom?, nää jag sa Catch and Release, Fånga och Släppa fri. Det kansle ligger något i vad du säger. - Du mer än fem behöver vi inte ta upp till lunchen, eller vad tror du, stockholmaren? Jag svarade inte och hade börjat förstå jargongen, när man skulle svara, när man inte behövde svara och när man kunde svara om man ville. Om han inte upprepade frågan hade jag gjort rätt. -Fisk till lunch, sa saariländaren och drog igång aktersnurran. Fem fiskar fångade. Till rastcampen kosan styr väntar mandelmos och rökt abborre med smör som glasyr. För inte kan du väl koka mandelpotatis så att den behåller formen. Vill du försöka?, stockholmaren.

---

11. Rökte abborrar

Rastcampen vi kom till var en inredd lada. Såg utifrån att vara en hundraåring. Ladan hade jordgolv. Mitt i fanns en giuten eldstad. I varje hörn ett skåp. Skåpen var numrerade 1-4. 1.Bröd 2. Potatis 3. Kaffe/Te 4. Salt/Socker Vatten fanns och stormkök. I ett "kassaskåp" som var en batterikyl fanns smör, ost, kaviar m.m. Utanför stod en fiskrök, det fanns enris och alved. -Bara att sätta i gång, sa saariländaren, jag tar och röker, du kokar potatisen. - Det var riktig timing, sa saariländaren, när jag ropade in honom, det var timing, fisken rökt i samma stund som mandelmosen är klar, ha,ha, Mandelmosen, tänkte jag, här ska inte serveras nån mandelmos inte. Han bredde ut sina enrisdoftande ab-orrar, inte abborrar. - Det var inte dåligt, sa han, du klarade det, mandelpotatisen är ju kokt och ändå hel. Plötsligt började han en utläggning om harr och lax. - Förstå-sig-påarna säger att forsharren vid högvatten vandrar hit upp i selet och ner till forsacken när vattenståndet sjunker. Det tror jag inte på. I så fall skulle man ju träffa på dom här uppe, men icke, sa Nicke. Inte har jag sett till blåögdingar här inte. -Det sägs också att laxen stannar och äter här i selet. Det är också ren lögn. När laxen kommit upp i älven fastar den och lever en dvalliknade tillvaro. Visst kan den vila sig i selet och stanna en tid men sen bär det i väg uppåt lekplatserna till. Den måste ju orka producera rom och mjölke under sin färd upp och det utan att äta. Laxens enda uppgift i älven är att leka. Om den åt skulle den äta upp sina egna avkommor på lekplatserna. Den kommer in i älven i god tid före leken. Det är under denna vandring man har chansen att fånga den. Här fanns förr ett par notplatser och laxen var en viktig del av försörjningen. Ja, folk befolkade älvdalen huvudsakligen för att tillgången på vandrande lax var god och att förutsättningarna för att få upp den var goda. I forsarna hade man pator som gick långt ut i älven och i selet drog man strand och kolknot. Jag tror att när vädret växlar, varierar också syretillgången i vattnet och han kan bli piggare, vakna upp ur sitt dvalliknade tillstånd och "glömma" bort sin uppgift och instinktivt hugga efter drag eller fluga. Han omsätter sin energi snabbare och kanske börjar det suga i maggropen. Han är ju inte mer än fisk, så att säga. Så tror jag att det är, jag är ingen expert,men..... sa saariländaren.. så är det nog.. -Tror du några leker i forsén, frågade jag. -Det skulle då vara mycket svaga exemplar som inte orkar längre. Deras avkommor skulle nog aldrig ens orka återkomma efter ett par år. När dom är här återstår ett antal mil för dom. Vid efter-maten-kaffet frågade saariländaren om mina drömmar börjat gå i uppfyllelse. Jag tänkte så länge så han hann säga, - ifall jag någon gång ska skriva en bok om din resa hit upp. Sen sa jag, - Ja du saariländaren. Att fånga stora fiskar var inte min dröm. Inte heller att fånga många. Jag har fått uppleva det säreget ljusa, det vilda och natursköna, tystnaden, och genom dina berättelser har jag känt fläktar

av historiens vingslag, fläktar som lett tanken till tider då detta område var fullt av liv och befolkningen kämpade för sitt uppehälle. Jag har kunnat föreställa mig den glädje som den tidens fångstman kände när han fångat fisken och han kunde komma hem med den och den kunde redas till mat för hungriga barnamagar. Så visst är jag nöjd alltid. -Saariländaren blev nästan rörd över min utläggning. - Bra sagt, bra sagt, kan bara instämma, sa saariländaren, bra sagt..... Det blev inte mycket mer ordat, behövdes inte, vi var i våra egna tankar, berarbetade upplevelser. Nää du, stockholmaren, nu bryter vi upp.

---

12. Gäddfänget

Lunchen hade dragit ut på tiden. -Nu sveper vi litet gädda för att ta med oss till baslägret. För inte har du väl något emot att övernatta i baslägret som omväxling, göra ett kort besök hos civilisationen och sen ännu intensivare ta till dig närheten av naturen, sa saariländaren. -Nej, det har jag inget emot, svarade jag. -Vi kommer att glida med strömmen utefter ett gäddstråk. Jag såg att vattnet sjunkit en bra bit veckan innan vi kom. Det innebär att vikarnas gäddor tryckts ut och nu lurar på byte utanför de långgrunda sjögräsbevuxna stränderna. Det är litet svårt att fiska, du får veva in som sjutton och ändå fastnar spinnaren då och då. Du får ta det med jämnmood för utbytet kommer att bli gott, sa saariländaren och kastade ut sin spinnaren på ett sätt som jag inte i första taget kunde apa efter. Han prickade en sjögräsfri vattenyta, 1x2 meter, på 20 meters håll. Det räckte med två meters frigång för spinnaren att hinna locka den första gäddan till hugg. Jag hann inte kasta utan involverades i kampen att få upp saariländarens byte. Gäddan snärjde in sig i sjögräset och låg och tryckte. - Vi får glida ner till han och ta upp han där han står, sa saariländaren lugnt. När vi var rakt över drog han till och jag kunde med möda fånga den i håven. -Den var stor sa jag... ja menar, den var inte liten, sa jag. - Nä den var inte liten, upprepade saariländaren. Vikten var 3 kg. Nu är det din tur. Vi tuffar upp och gör ett nytt svep. Efter några mödosamma kast i sjögräset, lyckades jag få några meters fri spinn och fick ett ordentligt hugg. - Det är nog en saarilandsgädda, sa jag. Saariländaren tittade på mig. -Försöker du driva med mig, stockholmaren. Det finns inga saarilandsgäddor däremot finns det gäddor på Saariland, alldeles för många, så släpp inte denna, för du gör en stor fiskevärdande insats genom att ta upp den. Visst fick jag upp den, men den var inte så stor. - Den är ätbar, vi tar den, sa saariländaren och lät den glida ner i fiskkorgen. Vi gjorde några svep till och tog upp två till. - Det är inte som du säkert tror att här finns hur mycket fisk som helst, sa saariländaren. Det är bara så att vi råkar befinna oss på mina hemmavatten och jag vet exakt var dom står. Jag tänker inte ge dig stöd alla dagar, vi får se hur du klarar av att själv söka så småningom. Vi rastade på en öppen rastplats vid huvudälven. Vi skulle enligt saariländaren passa middagen klockan 6, så vi hade gott om tid. När vi satt oss till rätta, överraskade saariländaren mig med - Ser du kåken däruppe? Ja, det ser jag, svarade jag. - Där är jag född, det är mitt lilla hemman. Jag blev alldeles paff, varför hade vi inte åkt dit och bott där. - Jo du, sa saariländaren, jag förstår om du undrar. Det förhåller sig så att jag genom denna resan vill sätta mig in i och uppleva hur fisketurister upplever en vecka här. Med dig har jag ett utmärkt tillfälle att prova. - Kommer du inte ens att besöka ditt hemman. - Jo då, var lugn, det är klart att vi gör det så småningom, sista dagen hade jag tänkt mig. Jag förstod. - Den udden översvämmas aldrig. Du ser ladan där, den ligger bara på stenar så att i fall vattnet skulle stiga att det kan fritt rinna under golvet. Udden är ingen rastplats. Vi delägare har vissa områden som ska hållas befriade från turismen, för privat bruk och utnyttjande och fortsatte pekandes, - Där stod jag när laxen drog i väg, bara stack, jag är bergsäker på att det var en lax, där i viken metade jag abborre, skymningen föll, det blev mörkt och morsan skrek och vädjade uppe från land "Komm hem nuuu, kom hem nuu". Flötet guppade hela tiden och jag trodde att det var en stor borre som nosade. Vad besviken jag blev när jag till slut fick den att hugga. Det var en ynkelig liten snorgärs, där prövade jag mitt första spinnspö, där sköt jag min första and, där, där.... så höll han på och jag lät honom hållas tills han själv upptäckte att middagen väntade och vi fick brottom att tuffa ner till baslägret. Vi anlöpte och parkerade båten i en inhägnad och bevakad båtplats som hade rejäla bryggor och en rejäl ramp. Det fanns också en större brygga och saariländaren sa att turistbåten Övertorneå I anlöpte den och togs upp från rampen i specialtrailer för vidaretransport till startplatsen Övertorneå City.

---

13. Middag i baslägret

Vi hann precis till middagen som saariländaren hade beställt. Grillstugan användes för kvällsmiddagar, arbetsmiddagar, så att säga. Nu först upptäckte jag att det ledde en dörr från grillstugan till ett annex som var öppet för allmänheten. Där fanns café, TV och kiosk. Vi gick in dit för att äta. Här kunde fisketurister träffa ortsbefolkningen, ta kontakter, ungdomar träffas och prata. Saariländaren hälsade på några bekanta. Sedan blev det bastu, fika, på det en öl och litet TV tittande. Och posta vykort inte att förglömma. Från baslägret gick minituristbussar i båda riktningarna, till Övertorneå City och EuroCity. Vi fick reda på att det varit dans på dansbanan på lördagskvällen. Musiken hade vi inte hört. Den hade drunknat i forsens brus. Vi kunde läsa dagstidningar, som på kvällen var dagens, det var inte dåligt, tyckte jag. Jag läste flitigt i de broschyrer som

beskrev andra sevärdheter inom området. De flesta var avsedda för gäster på besök tidigare på säsongen. Vårt tält var uppvärmt trots att den saknade eldstad. Saariländaren berättade att värmen kom från en liten panncentral varifrån varmt vatten tilläts cirkulera under tälten och runt tälten, ett slags fjärrvärme och att solfångare på taken bidrog med energi till systemet. Det gjorde att man hade inomhusvärme, 18 grader, även om det var minusgrader ute. Här som i övernattningscampen, fanns sängkläder och allt annat som behövdes. Ett tält-hotellrum, helt enkelt, fantastiskt. Självklart fanns el i tälten så att man kunde läsa en bok om man ville. Saariländaren berättade var som att läsa en bok eller rättare sagt höra författaren själv läsa ur sin egen bok, en bok full av minnen, kärlek till hembygden och förhoppningar om framtiden. I skarven mellan medvetande och sömn hörde jag honom fundera högt utan att ställa egentliga frågor. Ibland sa jag ett joo ibland ett nää, det räckte. - Får jag berätta om den stora harrleken, stockholmaren. - Jo det kan du väl göra, sa jag, om den inte är alltför lång.

---

14. Harrleken

Medan skymningen sakta föll och jag förde kampen mot sömnen fick saariländaren berätta om harrleken. -Tänk dig detta scenario, Du står vid ett inflöde, en bit uppströms, vid en liten fors. Isen har lossnat i älven och i biåarna. Det är ett par veckor efter och det har varit ett par varma soliga vårdagar. Nu kommer dom. Du ser ryggen skära upp revor i vattenytan. Fena vid fena du ser varthelst du ser. Dom ser ut att vara ena riktiga stora ena, kanske upp till tre kilo. De börjar lekakten direkt. Honorna fulla av rom och hanarna av mjölke. Det plaskar och plaskar och ibland ser man två fenor följa john. Hanar jagar bort hanar. Kämpar om utvalda honor. Två och två samlas de intill varandra och trycker. Bottengruset som honorna vispar upp sprutar och faller ner igen som strilande vårregn. Lekgropar grävs energiskt och honorna lägger sina ägg. Hannarna är där och området simmar snart i deras mjölke. Mycket går förlorat fastän honorna försöker täcka med uppvispat grus från nästa grop. Mindre hannar, tidigare bortkörda, försöker lämna sin mjölke innan gropen är täckt, ibland blir deras insats totalt fel och mjölken skingras i strömmen. Så håller dom på några dagar sen är alla fiskar borta. Nog behövs det riktig fiskevård alltid, sa saariländaren. Jag vet att föreningen funderar på att skapa en fälla för att därigenom hjälpa naturen. Om man kunde få några liter rom och kläcka så där en 1000 smolt, som man sedan lät äta upp sig i en river-ranch fram till isläggnings kunde det bli ett lyft för området. -Ja du, saariländaren, nog finns det mycket att göra alltid, sa jag när han tystnat. Kanske förstod han att det skulle stanna vid bara planer. - Tänk om man kunde filma en harrlek, visa den på Tv och få in pengar för fiskevården. Nu är det nästan bara fisketuristerna som bidrar till vården. - Vart tar dessa harrar sedan vägen?, frågade jag. - Jo, du kanske fångade en av dom. Dom drar sig tillbaka till selet. Det är alltid en svår avvägning när man ska bestämma fångstkvoterna per turistlag. Hur stor beskattning tål saarilandsharren?. Man får arbeta efter samma regler som med jakten "wise use", klokt utnyttjande. När du släpper tillbaka nästa harr, så får du känna dig som en "wise guy", inte TV-seriens men naturvårdens wise guy (kloka gubbe). När jag kom hem till Stockholm fick jag tag på ett särtryck ur tidningen FISKE 1962 där professor Gunnar Svårdson beskrivit harren och dess lek. Jag ville kolla sanningshalten i saariländarens berättelse och det var ur artikeln nedan som han citerade. Svårdson berättar om studierna som herrarna Eric Fabricius och K.-J. Gustafson gjort om leken. Dom byggde ett stort glasakvarium och lät en bäck rinna genom och en lång elektrisk kabel gav teknisk möjlighet att filma alltsammans. Jag har gett hans beskrivning titeln

De sjungande harrarna

Framkom då att leken försiggår inom revir, som hävdas av hanarna och försvaras med stor kraft. Ett revir är en grusbank med ärtstora stenar, helst en relativt lugn hölja samt överhäng i form av rötter, kullfallna träd eller annat som kan ge skydd. Även en harrkämpe kan bli trött och behöver vila. Reviret hävdas mest energiskt under den varmaste delen av dygnet, i stort sett på eftermiddagen, då även mesta leken sker. Man kan redan på färgen se om en hane erövrat sig ett revir. Han blir nämligen då violettgrå över hela kroppen, i motsats till den silvriga färg som harren annars har. Revirets storlek beror på dess naturliga gränser. Om stenar eller bråte skymmer sikten för kämparna blir reviren mindre. De kan då omfatta bara några få kvadratmeter. I annat fall är de större och 16 kvadratmeter är uppmätt rekord. Liksom en fågel då och då sjunger, i avsikt att locka en hona till reviret och samtidigt avskräcka kringboende rivaler, så "sjunger" också harren i sitt revir genom en instinkthandling, en darrsimning. Vibrerande i hela kroppen och med stora ryggen och bukfenorna uppspärade samt stjärtspolen något uppåtböjd, demonstrerar revirnehavaren sin styrka och skönhet. Om harrens timjandoft har någon funktion kan den tänkas spela en roll här, men ingenting är känt om detta. Men han blir ibland angripen av närboende hanar, som kommer insimmande i snabba ruser. De bäge antagonisterna hotar då med ömsesidig styrkedemonstration, de söker tränga varandra i sidled, bägge vibrerar av snabba, korta simrörelser och spänner sina fenor till det yttersta. Samtidigt sänker de underkäken och visar en svart fläck mot vit botten av strupens sida. Var och en av kämparna strävar att få nosen framom den andres, ställa sig tvärs för honom och med strömmens hjälp driva honom nedåt. I iver att hålla motståndaren stången överskrids revirets gräns uppströms, spelet avbryts och följs av attack med bett eller av att inkräktaren försvinner. Harrens praktfulla ryggen har funktionen att attrahera honor och avskräcka andra hanar. En fendemonstrerande hane verkar som en magnet på

honorna i omgivningen, där de står avvaktande under överhäng, bakom stenar och annat i revirets utkant. När de närmar sig blir även de angräpnade och bortjagade, såvida de inte stryker flagg. När en hona är helt mogen för lek närmar hon sig hanen med en attityd som avvärnar honom genom att släcka hans aggressivitet. Hon kröker ryggen och faller ner den utmanande stridsflaggan som tronar där ovanpå. Hanens beteende ändras nu blixtnabbt, han slår om från aggressivitet till parningsförsök. Dom båda fiskarna pressar sig, vibrerande av snabba simrörelser, mot varandra, hanen faller beskyddande sin stora ryggfena över henne och böjer sin stjärtspole över hennes. Honans kropp vinklar sig nedåt, så att analöppningen pressas mot gruset. Vibrerande som bormaskiner trycker sig fiskarna nedåt, stenar slungas upp och drivs bakåt med vattenströmmen. Leken sker med imponerande kraft och själva parningen pågår i accelerande tempo under genomsnittligt 14 sekunder. Rommen hamnar flera centimeter under ytans gruslager. När parningen är över återtar hanen sin aggressivitet och jagar honan ur reviret. Harren byter partner vid leken mycket oftare än lax, öring och röding. Däri liknar den siken. Inom loppet av någon timme kan en och samma hane leka med flera olika honor. Dessa kan rentav stå i kö i revirets utkant och invänta sin tur. Eric Fabricius påpekar i sin skildring av harrens lek att den i vissa avseenden liknar orrens och brushanens. I bägge fallen har hanarna revir, i vilka enbart parning äger rum och till vilka honorna kommer på korta besök. Följaktligen utgör hos harren hanen det vackra könet, vars färger drar uppmärksamheten till sig som en blommas locjar insekter eller en livfull affisch flandörens blick.

Föda och tillväxt

Att harr hugger efter insekter på vattnets yta är ingen nyhet. Men harren äter även bottendjur och den är ganska allsidig i sitt val av föda. Man finner ganska ofta snäcko i dess mage, kanske i större utsträckning än hos öringen. Dessutom äter den gärna rom. Den kan sätta i sig stora mängder när öring och lax leker, då den slukar sådan rom som ej blivit ordentligt nedgrävd eller åter uppgrävd för en förnyad lek på samma grusbänk. Magundersökningar, utförda i sötvatten både i Norge och Sverige, antyder att harren inte äter fisk. Man har funnit småspigg i magen på harrar i Bottenhavet. Undersökningar i Lule älv har visat att små harrungar uppehåller sig nära stranden eller ovanför forsackarna, i svag ström. De befanns i stor utsträckning leva av plankton som kommer drivande ut ur sjöar. Äldre fiskar hade däremot ej ätit plankton utan botten- eller ytplockad föda. Det förefaller som om harren företar säsongvandringar, som i stort sett innebär växling mellan lugnare vatten i sel eller sjöar under vintern och mer strömmande, förmodligen även mer näringsrikt, vatten om sommaren. Hur långa dessa vandringar blir beror på rent lokala förhållanden, inklusive trycket från gädda, sik, m.fl. i lugnvattnet. Harrens tillväxt är anmärkningsvärt jämn och utpräglade tusenbrodersfenomen, svältformer, är ej kända. Under första sommaren når harren knappast en decimeters längd, på tre år ungefär 25 cm. Några uppmätta medelvärden, efter fjällanalyser, är följande: 1 år 6 cm, 2 år 15 cm, 3 år 22 cm, 4 år 25 cm, 5 år 29 cm, 6 år 32 cm, 7 år 34 cm. Ph-värdet viktigt ej under 6. En 3 kg:s harr torde vara 15-20 år gammal. Kläckningen sker i juni månad. I mitten av juli är ungen ca 3 centimeter lång. En månad senare är den 6 cm. Den är under sommarens korta varma del som tillväxten är snabb. Detsamma gäller den äldre harren. Selet håller på att sandas igen - ur harrens synpunkt. Gruset får nämligen inte vara för finkornigt där harren ska trivas. Inplanteringar strömsträckor Ljusnan. Gäddan är all ädelfisks fiende nummer ett. Mörten trivs inte alls. Harren har inga andra ädelfisk konkurrenter.

---

15. Sightseeing med turistbåten Övertorneälv 1

Vi blev hämtade med minibuss från baslägret vid forsen. Guiden berättade om Övertorneälvleden till lands på vägen upp. I Övertorne City, var det liv och rörelse till skillnad mot tystnaden ute på holmarna. Vi embarkerade turistbåten vid foten av bron över älven, mellan Övertorneå och Ylitornio. Turen med vädret höll i sig. Det började skymma, solen var på väg ned och alla dess färger avspeglades i vattnen omkring. Den uppgående månen försökte bleka ut färgerna dock utan att lyckas. Vi var 8 personer i båten. Den var inte fullsatt eftersom den tog två rader x 6 personer. Kaptenen var klädd i skepparkläder. Mössan visade att honom kunde man lita på. Innan båten la ut tog han mikrofonen från turistvärdinnan och sa, - Jag heter Torne Dalsson och jag är kapten ombord. Ute är det 8 plusgrader men här inne är det 18 grader plus. Ni kommer att få en underbar seglats, första biten under sista fasen av solens nedgång och andra fasen under fullmåne. Vi kommer att mestadels glida med strömmen mitt på utefter riksgården. Ibland startar vi elektriska hjältoror, bara så ni vet vad surret härrör sig från. Ha en trevlig tur! Kaptenen gav mikrofonen till värdinnan och båten la ut. Strömmen tog tag i den och förde den med bra fart. - Hej, jag heter Torne Dalsdotter och ska berätta litet för er under nedfärden. Ungefär halvvägs kommer vi att bjuda på kaffe med dopp. Berget ni ser där är ett finskt midnattsolsberg med festligheter kring midsommar. Trots att den inte är så hög kan man vid bra väder följa solen dygnet runt om man står uppe i utsiktstornet. Uppe på berget finns den siste ryske tsarens jaktlott som fungerar som café.

- Vi ska åka dit en dag, viskade saariländaren.

- Riksgården som vi åker efter drogs 1809 vid freden mellan Sverige och Ryssland. Den delade bygden i två delar. På svensk sida har finska språket levt kvar och blivit ett språk kallat tornedalsfinska. Mycket kan sägas om de nästan 200 år som gått sedan dess. Det är inte min uppgift att kommentera men alla och envar kan säkert räkna ut att en sådan delning inte passerat obemärkt, det hör ni av min dialekt bl.a.

- Torne Dalsson och Torne Dalsdotter, sa jag, heter dom så, bror och syster. Saariländaren drog på mun. - Nää, det är artistnamn, förstår du väl. Vi halvlåg bekvämt i våra mjuka stolar som kunde vridas runt. Vi kunde sitta och titta på solnedgången eller månuppgången, färdriktningen var mot månen. Månen låg inte högre än att en strimma reflekterades på vattenytan. Ofta följde båten ljusstrimman. Vårdinnan fortsatte

- Toredalen har Sveriges bördigaste jord, det har ni kanske läst i era historieböcker. Varför? Jo dels för att detta är en dalgång och dels för midnattsolen. Det är ljus dygnet runt från midsommar fram till i mitten av juli. I slutet av maj - början av juni har snön smält och isen lossnar, flyttfåglarna kommer, i mitten av juni kommer myggen, i början av juli kommer utflyttade toredalingar hem på semester, i slutet av juli åker dom innan ens alla hjortron hunnit plockas, i augusti blir kvällarna mörkare, dimma på morgonen sol på dagen, bären mognar och plockas fram till september, älgjakten tar vid, i oktober kommer snön, dagarna blir kortare, snön ligger snart vit på taken, tomten kommer till tomteberget i dalen, dagarna blir ännu kortare, midvinterkyllan knäpper i trädstammarna, vid tvåtiden är det mörkt och alla väntar nu på våren.

Detta låter kanske som om vi var i arktis, men ta till er denna turen, ni behöver inte stanna här, men vi vill gärna att ni kommer tillbaka nästa säsong precis som våra flyttfåglar gör.

Vårdinnan gjorde en paus. Vi gled ljudlöst nedför älven. Kaptenen korrigerade kursen i bland med hjälpmotorerna. Det var det enda som bröt tystnaden. Vi hade glastak och när man låg bakåtlutad hade man hela sjärnhimlen framför sig. Jag tyckte detta var en enastående upplevelse.

- Hej, detta är kapten Torne Dalsson igen. Jag hoppas att ni trivs. Vi kommer nu att tända våra älvbloss så bli inte förskräckta. Vi kommer att skjuta fram rör från båtens sidor på vilka tänds tjärbloss. Tack för uppmärksamheten. Snart tändes facklorna ett par meter framför oss på var sida om båten. Blossen gav vattenytan liv och höjde attraktionsvärdet av turen ännu mer.

Vårdinnan kommenterade,

- Ni ser där framme även andra bloss. Det är fiskare som visar den nu förbjudna fiskemetoden, ljustring. De har en brinnande eld i en låda i fören på båten. Laxen som man fångade förr, blev som paralyserad av elden och man kunde kasta harpunen i fiskens kropp. Det känns grymt i dag men på 1700- 1800 talen gällde det att överleva och man gick man ur huse för att ljustra i höstmörkret.

Vi passerade ett antal båtar, männen låtsashögg med ljustrarna, eldarna flammade och ljustrarna blänkte. Det var som ett fladdrande inferno. Vårdinnans röst bröt tystnaden.

- Hej, hoppas att jag inte stör. Jag vill bara berätta att berget till höger är det sägenomspunna tomteberget också det ett midnattsolsberg men på svenska sidan.

I samma stund som hon sa det sprakade det till och bergets topp upplystes av ljuset från tre vackra fyrverkeripjäser.

Hon fortsatte,

i en av grottorna, som kallas tomtegrottan, kan man från ett hål i berget , året om beställa risgrynsgröt. Det är förmodligen världens enda risgrynsgrötautomat. Grötskålen förs ut ur berget av en tomtehand och man hör tomtens röst "Var så goda, välkommen åter nästa jul!"

Kaptenen tog till orda. Vi kommer nu att anka för en kafferast men var är kaffet som vi beställt hit?. Båten stannade med ett knyck. Blossen släcktes och det blev helmörkt. Innan vi hunnit vänja våra ögon vid mörkret upplystes omgivningen kring en båt rodd av två killar i gammaldags kläder. I fören satt en flicka också hon klädd som varande från en gången tid. Dom la till intill vår båt. Flickan langade in brödkorgar och termosar. Doften av nybakt bröd och kaffe kändes ljuvligt.

Båten gled ifrån oss. Ljuset släcktes och allt var borta. Kaptenen tände våra egna ledbloss och vi återtog färden njutandes doppat som vårdinnan serverade.

Vi gled in i en biå som inte var bredare än en 6 meter. Två meter hög strandbrink på båda sidor. Utefter sträckan hörde vi olika ljud, ljud av änder, kor som råma, hästar som gnäggade, älgar som lockade sin kalv, tranor, storspovar och gäss.

Precis när vi åter gled in i huvudälven exploderade tre vackra fyrverkeripjäser. Kaptenen tog till orda.

- Vi har nu en kilometer fram till baslägret. Vi tackar Helsingby mark-, fiske- och jaktvårds- förvaltning som innehar baslägret och som arrangerar dessa turer och jag hoppas att ni haft det trevligt. I baslägret bjuder vi på kvällsmål som ni kan inta med utsikt över den upplysta forsen och sedan tar minibussar tillbaka er som ska till ÖvertorneCity.

Vårdinnan avslutade med orden

-Hej, jag tackar också er alla för att ni valt vår tur och hoppas att jag inte pratat sönder era natur- upplevelser. Tack ska ni ha och välkommen åter.

---

16. Genomgång inför andjakten

Onsdag kväll var det genomgång, som hölls av jaktledaren. Han berättade, Jakten börjar i morgon klockan 11.00 svensk tid. Ni kommer att transporteras till era passställen redan klockan

sex på morgonen. Vi kommer att här avslutningsvis att lotta ut platser för våra gästjägare som jag härmed får önska varmt välkomna. Enligt uppgift är ni 10 stycken och det är vad vi maximalt kan ta emot. Våra bröder på andra sidan älven har en liknande genomgång nu för 10 gästande jägare. Området har 40 pasställen, 20 för ortsbor och 20 för gäster. Allt i demokratisk anda. Klagomur finns inte och jag är enväldig domare så på ett sätt råder det diktatur.

I anslutning till pasställen finns hundförare med båt utplacerade som ser vad som händer. I annat fall kan ni anropa mig på mobilen så reder vi ut problemen. Fallna fåglar i vattnet ligger. Ev. skadskjutna tar hundföraren hand om. Fåglar som driver med strömmen fångas upp nedströms. Ni har alla fått en karta över området med erat pasställe utsatt. Mitt på en holme, markerat med rött, är en fredad yta, en viltåker. Det är en skördad kornåker där man lämnat rikligt med ax. Det kan synas inte etiskt rätt men vi har diskuterat detta med etiska rådet både på jägareförbundet och naturvårdsverket och sammantaget med båtförbud och förbud att skjuta på sträckande fågel har vi funnit att vi uppfyller etiska normerna mer än väl. Syftet med arrangemanget är att fåglarna inom området ska fås att röra sig så naturligt som möjligt, de ska kunna ta sin morgon flykt och kvällsflykt m.m.

Ni får röra er fritt i en cirkel inom citationstecken med radien 10 m, detta för att inte störa för andra. Att använda blyhagel är absolut förbjudet eftersom änderna plockar upp dessa och blir förgiftade av blyet. Rikligt med vättar är utplacerade. Jag hoppas att alla ser skillnaden på en vätte och en and.

Den som frångår reglerna blir liksom i all annan sport utvisad.

Hårda regler kan tyckas men för att det ska vara trevligt för alla och speciellt att ortsbefolkningen inte ska se er som annat än våra trevliga gäster, har vi bestämt att så ska vara. Reglerna kan lättas på senare under säsongen och i synnerhet när antalet jägare är mindre.

Dessa regler gäller för premiärdygnet. Alla kommer också att hämtas hem i den takt vi hinner. Eld kan göras upp på anvisad plats. Kaffe finns, panna och vatten. Det finns alltså 40 passkyttar inom området och fiske är avhyst. I slutet på dagen kommer kanotister att paddla runt och sätta i rörelse de fåglar som struntat i att byta för natten. Tänk på dessa och att hålla inne med skott som på minsta sätt kan riskera deras säkerhet. Ja det var allt för mig. Jag önskar er lycka till. Nu drar ni lott om era platser.

- En applåd för jaktledaren, sa saariländaren och klappade i gång alla andra. Vi fick plats nr 20.

---

17. Andjaktspremiär

Vi steg upp vid fyra tiden på morgonen och såg att det duggregnade. Efter en snabb frukost och utkvittering av hagelbössorna så var vi klara och väntade på transport till pass nr 20. Vi promenerade till båtplatsen iklädda regnkläder och hade köpt korv att grilla, soppa att värma m.m. Vi skulle stanna på passet till kanske 20.00.

Klockan sex satt vi redan där. Man hade gjort i ordning ett buskage på sydändan på en holme där en biå mynnade i huvudälven. Busken var försedd med skjutgluggar och var övertäckt, faktisk så regnade det inte in. Vettarna guppade utanför på älvsidan, biåsidan och längst ut på näset. Förr eller senare skulle det landa änder här, det tyckte både saariländaren och jag själv.

Tiden gick oändligt sakta. Saariländaren blåste upp sin gummimadrass och la sig på magen. Jag satte mig på min stolryggsäck och spanade.

Jag kunde se två andra pasställen, antog jag, för där eldade man. Mittemot på fastlandssidan var en båt gömd och en hund sprang omkring. Det var vår hundförare. Uppurrade änder flög lågt och rekognoscerade liksom.

Ett par slog ner vid våra vettar på älvsidan. Dom simmade fram och tillbaka oroligt spanande. -Är det älvfåglar eller sjöfåglar?, hörde jag saariländaren fråga. Älvfåglar tittar aldrig bakåt medan sjöfåglar vrider huvudet 360 grader. - Då tycks det vara älvfåglar, sa jag. Fåglar flög omkring. Saariländaren hörde dom. -Dom flyger lågt i dag, sa han, där han låg på magen på madrassen. Efter en stund flög änderna upp. Kompisarna i vattnet, vettarna, var inte nå vidare pratsamma. Eftersom klockan bara var tio gjorde vi upp eld och kokade kaffe. Änder flög omkring hela tiden. Efter kaffet började vi göra oss i ordning. Vi lottade sida. Vi skulle sitta rygg mot rygg. Jag fick älvsidan och saariländaren biålsidan. Näset var bådas. Saariländaren tog på sig hörselskydd medan jag använde proppar. Kvart i elva laddade jag.. Saariländaren hade laddat innan, för länge sedan, eftersom hans laddning kunde skrämman upp fåglar på hundratvå meters håll.

Han hade en remingtonpump av den gamla typen och dess rassel kunde skrämman slag även på vanligt folk.

- Det låter om den, hade saariländaren sagt men bättre bössa hade han aldrig haft. Extra lång pipa. Vi hade änder inom skotthåll båda två. Fem i elva osäkrade jag när det började smälla i omgivningen. Jag hade en på kornet och såg att den blev orolig. Jag lät skottet gå samtidigt avlossade saariländaren sin remingtonpump. Jag hajade till av hans omladdning fastän jag var förberedd på oljudet. Ingen av oss hann avlossa ett andra skott. Vi fick våra första änder och det var riktiga rödfotingar.

Dom fastnade i gräset så att strömmen inte fick tag i dom.

-Titta, viskade saariländaren, när en skock på minst 20 gräsänder strök över våra huvuden. Vi kurade ihop oss extra för att skyla oss. Det flög änders kors och tvärs utan att dom ville slå ner. - Dom rekar, sa saariländaren. Skott hördes på håll, inga i närheten. En kvart gick och saariländaren avlossade två skott i snabb följd och fick två. Jag fick en knipa och så en knipa till.

Det gick en halvtimme och änderna kom svepande igen. -Nu är det som det ska vara, sa saariländaren, nu är det ordning på jakten, det var på tiden. Genom att vi inte skjuter i flykten pressar vi inte upp dom. Förr steg dom högre efter varje varv för att till slut vara små prickar högt i det blå.

Solen bröt genom molnen och vi fick ta av oss regnkläderna.

Tre timmar hade gått och vi hade fällt 6 änders.

-Bra utdelning, tycker jag, sa saariländaren. Det lugnar ner sig nu. Änderna flyger nu i större lovar och har hittat fredade ställen eller ställen där det inte finns passkyttar. Vi tar det lugnt och grillar korv, sa saariländaren och rakade till kolet och tände en ny brasa ovanpå. Jag tyckte också att vi skulle vänta till kvällspasset.

Vi grillade våra korvar, värmdes kaffe och sölade men var beredda på eventuella andnedslag. Några enstaka blev det, två för saariländaren och en för mig. Vid fyratiden laddade vi ur och tog siesta, saariländaren på madrassen och jag på regnrocken med ryggsäcken som kudde.

Hundföraren dök upp.

- Något skadskjutet?, frågade han. - Inga här inte, svarade saariländaren, men plocka upp får du gärna. - Vill ni ha dom eller ska de gå till morgondagens middag?, frågade han. - Till morgondagens middag, så klart, svarade saariländaren. - Då så, sa hundföraren, det var mest gräsänder, 6 st och tre knipor.

Det började skymma och änderna började söka nattlogi. Dom var väldigt skygga, tydligen var vårt pass inget kvällspass. Vi fick bara två till den kvällen, men vad gjorde det, vi hade mysigt värre. Vi hade brasa hela tiden. - Det ska man ju inte egentligen ha, sa saariländaren, men man måste ju trivas också.

Det hade mörknat när vi blev hämtade till baslägret. Vi lämnade in gevären och satte oss i grillstugans annex och blev serverade ångande buljong. Klockan var nästan 22.00 när jaktledaren anlände.

- Nu när vi alla åter är samlade och vi har värmt oss med buljongen, kan jag konstatera att allt gått planerligt. Inga missöden har inträffat. Alla har varit vänligheten själv. Ingen har blivit utvisad, heller.

Detta laget har fällt 25 änders, ortsborna har fällt 35 och våra finska bröders gäster har fällt 10. Inalles 65 änders. Uppskattningsvis har vi beskattat stammen med 10 %.

Hundförarna har inte behövt göra ett enda eftersök så skjutskickligheten har varit god. Till er som nu lämnar jakten vill jag säga, tack, ni har skött er exemplariskt och ni är varmt välkomna åter.

Till er som blir kvar vill jag meddela att vi kör morgonpass 6-11 och kvällspass 18-20 veckan ut.

Till alla vill jag säga att i morgon kväll bjuds ni på andmiddag klockan 22.00. Välkomna! Tack ska ni ha!

Saariländaren reste sig. Jag vill å allas vägnar tacka för dagens fina arrangemang. Vi ger jaktledaren, hundförarna ock alla medverkande en stor applåd. Den applåden blev lång.